

Hotărârea CNCD cu privire la neretrocedarea bunurilor aparținând Comunității Evreiești

Hotărârea din 23.02.2011

Dosar nr.: 10A/2010

Petiția nr.: 766/28.01.2010

Petent: Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (autosesizare)

Reclamat: Agenția Domeniilor Statului

Obiect: Neretrocedarea bunurilor aparținând Comunității Evreiești. Criteriu: religie

I. Numele și domiciliul părților

I.1. Numele și sediul petentei

I.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu, nr. 1-3, sector 1, București;

I.2. Numele, domiciliul și sediul reclamatului

I.2.1. Agenția Domeniilor Statului, Str. Știrbei Vodă nr. 43, sector 1, București.

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Autosesizarea din 28.01.2010 arată că în Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România apar următoarele: „La Iași, 18 solicitări de terenuri ale comunității evreiești au rămas nesoluționate, inclusiv cea referitoare la un teren de 51 de hectare, pe care prefectul l-a împărțit și l-a distribuit altor persoane. În acest caz, comisia județeană pentru retrocedări a decis să acorde alte terenuri drept compensație pentru cel vândut, dar decizia a fost atacată în instanță de către Agenția Națională a Domeniilor Publice. Comunitatea evreiască a câștigat procesul, însă până acum a primit doar un lot de aproximativ 6 hectare. Discuțiile cu Agenția Națională a Domeniilor Statului în vederea identificării unor suprafețe de teren care să le compenseze pe cele vândute, au continuat”.

III. Procedura de citare

3.1. În conformitate cu art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000, republicată, s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Au fost solicitate puncte de vedere din partea Asociației Umaniste din România (adresa nr. 1018/09.02.2010, fila 3 din dosar), Federației Comunităților Evreiești din România (adresa nr. 1522/24.02.2010, fila 5 din dosar) și reclamatului (adresa nr. 1521/24.02.2010, fila 4 din dosar, adresa nr. 3278/26.04.2010, fila 7 din dosar).

3.3. Reclamatul a fost citat la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD) pentru data de 18.01.2011 (fila 12 din dosar).

3.4. La audierea din 18.01.2011 reclamatul nu s-a prezentat.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile petentei

4.1.1. Autosesizarea înregistrată la CNCD cu nr. 765/28.01.2010 (fila 1 din dosar) arată că în Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România apar următoarele: „La Iași, 18 solicitări de terenuri ale comunității evreiești au rămas nesoluționate, inclusiv cea referitoare la un teren de 51 hectare, pe care prefectul l-a împărțit și l-a distribuit altor persoane. În acest caz, comisia județeană pentru retrocedări a decis să acorde alte terenuri drept compensație pentru cel vândut, dar decizia a fost atacată în instanță de către Agenția Națională a Domeniilor Publice. Comunitatea evreiască a câștigat procesul, însă până acum a primit doar un lot de aproximativ 6 hectare. Discuțiile cu Agenția Națională a Domeniilor Statului în vederea identificării unor suprafețe de teren care să le compenseze pe cele vândute, au continuat”.

4.2. Susținerile reclamatului

4.2.1. Prin adresa nr. 176141/26.04.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 3652/07.05.2010 (filele 8-9 din dosar) reclamatul arată că există un proces în curs la Judecătoria Iași.

4.2.2. Prin adresa nr. 72418/10.05.2010, înregistrată la CNCD cu nr. 3887/14.05.2010 (filele 10-11 din dosar) reclamatul arată că documentația aferentă retrocedării s-a trimis la Instituția Prefectului Iași.

4.2.2. Prin adresa nr. 43464/17.01.2011, înregistrată la CNCD cu nr. 3887/14.05.2010 (filele 13-14 din dosar) reclamatul invocă lipsa calității procesuale pasive, considerând că nu are atribuții în reconstituirea dreptului de proprietate.

4.3. Susținerile Fundației Caritatea

4.3.1. Prin adresa înregistrată la CNCD cu nr. 2247/22.03.2010 (fila 6 din dosar), Fundația Caritatea, înființată de către Federația Comunității Evreiești din România și Organizația Mondială Evreiască pentru Restituirea Bunurilor arată că cele prezentate în Raportul Departamentului de Stat al SUA pe anul 2009 privind libertatea de religie în România sunt reale, nu au fost restituite 35 hectare în Iași și 10 hectare în Reditu, iar înțelegerea ulterioară cu reclamatul privind acordarea unor terenuri alternative nu a fost pusă în aplicare.

4.3.2. Prin adresa înregistrată la CNCD cu nr. 1152/16.02.2011 (fila 18 din dosar) s-a depus sentința civilă nr. 16768/23.11.2010 a Judecătoriei Iași și alte documente (filele 19-29).

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul Director respinge excepția lipsei calității procesuale pasive a reclamatului, având în vedere atribuțiile prevăzute în sarcina reclamatului prin Legea nr. 268/2001. Colegiul Director reține că și Judecătoria Iași, prin sentința civilă nr. 16768/23.11.2010, a reținut acest aspect.

5.2. Art. 2 al O.G. nr. 137/2000 prevede următoarele: „(1) Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie

defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

(...)

(3) Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.

(4) Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”.

5.2. Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului, art. 1 prevede interzicerea generală a discriminării: „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație”.

5.3. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induce distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nicio justificare obiectivă sau rezonabilă” (de exemplu, *Fredin c. Suedia*, 18 februarie 1991; *Hoffman c. Austria*, 23 iunie 1993, *Spadea și Scalabrino c. Italia*, 28 septembrie 1995, *Stubbings ș.a. c. Regatul Unit*, 22 octombrie 1996).

5.4. Colegiul Director constată că în cauză se invocă o diferențiere care atinge dreptul la proprietate pe criteriul apartenenței religioase fără o justificare obiectivă.

5.5. În domeniul discriminării, sarcina probei este împărțită între petent și reclamat. Conform art. 20 alin. (6) al O.G. nr. 137/2000, „persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că faptele nu constituie discriminare”.

5.6. Directiva Consiliului 2000/43/CE, la art. 8, prevede: „Statele membre iau măsurile necesare, în conformitate cu sistemul juridic propriu, astfel încât, atunci când o persoană se consideră lezată prin nerespectarea față de ea a principiului «egalității» și prezintă, în fața unei jurisdicții sau a unei alte instanțe competente, fapte care permit prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte, să revină reclamantului sarcina de a dovedi că nu a violat principiul «egalității»”.

5.7. Împărțirea sarcinii probei este un principiu aplicat ferm în domeniul discriminării de Curtea Europeană de Justiție (de exemplu, *Vasiliki Nikoloudi c. Organismos Tilepikoinonion Ellados AE*, 10 martie 2005, *Regina c. Secretary of State for Employment, ex parte Nicole Seymour-Smith și Laura Perez*, 9 februarie 1999, *B.F. Cadman c. Health & Safety Executive*, 3 octombrie 2006, *Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding c. Firma*

Feryn NV, 10 iulie 2008, *Jämställdhetsombudsmannen c. Örebro läns landsting*, 30 martie 2000).

5.8. Acest principiu este aplicat și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului: „în această materie [a discriminării] se aplică inversarea sarcinii probei, astfel dacă un aplicant arată existența unui tratament diferențiat, Guvernul are obligația de a demonstra că această diferențiere de tratament este justificat obiectiv” (*D.H. ș.a. c. Cehia*, 13 noiembrie 2007, *Sampanis ș.a. c. Grecia*, 5 iunie 2008); „privind existența elementelor susceptibile de a constitui probe pentru a transfera sarcina probei către stat, nu există impedimente procedurale în a admite probe sau formule predefinite aplicabile în aprecierea acestora; o astfel de concluzie este sprijinită de evaluarea liberă a probelor, inclusiv un astfel de raționament decurge din faptele și observațiile părților contractante; probele pot decurge din coexistența a unor indicii ori prezumții suficiente de puternice, precise și concordante; în plus, nivelul convingerii necesare pentru a ajunge la o concluzie particulară și, referitor la acesta, privind distribuirea sarcinii probei este legat intrinsec de specificitatea faptelor, natura susținerilor și dreptului invocat” (*D.H. ș.a. c. Cehia, Sampanis ș.a. c. Grecia*).

5.9. Documentele depuse la dosar de Fundația Caritatea, inclusiv Sentința civilă nr. 16768/23.11.2010, care obligă reclamatul să finalizeze protocolul de predare-primire a terenului solicitat în vederea punerii în posesie a fundației pe suprafața validată prin hotărârea nr. 100/2005, dovedesc existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări. Partea reclamată însă nu a dovedit că faptele nu reprezintă discriminare.

5.10. Sunt incidente și prevederile art. 10 lit. h) ale O.G. nr. 137/2000, republicată: „Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin: (...) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități”.

5.11. Privind sancționarea, Colegiul Director arată următoarele:

- O.G. nr. 137/2000, republicată, la art. 26 alin. (1), prevede sancționarea faptelor de discriminare cu amendă contravențională;
- O.G. nr. 2/2001, actualizată, la art. 7 alin. (3) prevede că dacă o faptă contravențională are o gravitate redusă se aplică avertismentul;
- discriminarea prezentată de petent vizează un grup de persoane, ceea ce, în conformitate cu art. 26 alin (1) al O.G. nr. 137/2000, trebuie sancționată mai sever;
- Directiva Consiliului 2000/43/CE și deciziile Curții Europene de Justiție în domeniu solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante.

5.12. Având în vedere cele de mai sus, inclusiv faptul că reclamatul se află la prima sancțiune, se aplică avertisment contravențional.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu unanimitatea de voturi ale membrilor prezenți la ședință

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. Respinge excepția lipsei calității procesuale pasive al reclamatului, invocată de către reclamat;
2. Constată că refuzul de a finaliza protocolul de predare-primire a terenului solicitat de Comunitatea Evreiască reprezintă discriminare conform art. 2 alin. (1), coroborat cu art. 10 lit. h) a O.G. nr. 137/2000, republicată;
3. Aplică sancțiunea de avertisment contravențional pentru Agenția Domeniilor Statului;
4. Clasarea dosarului;
5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamatului, Ambasadei SUA din București, Federației Comunității Evreiești din România, Asociației Umaniste din România.

[...]

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC, HALLER ISTVÁN, NIȚĂ DRAGOȘ TIBERIU,
VASILE VASILE-ALEXANDRU, VLAS CLAUDIA SORINA